

єдності українського народу, та розвитку його духовності. Тому ми повинні пам'ятати Йосифа Сліпого, його слова та бажання об'єднати український народ, розвивати духовність, культуру, його слова про те, що ніколи не можна втрачати віри і стійкості, про те, що необхідно запобігати загрозам ядерної війни. Такі його погляди особливо актуальні зараз, коли у нас триває війна. Ми повинні завжди пам'ятати, що маючи віру, надію, силу духу та єднання, ми, українці, обов'язково перемаємо!!!

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчук Т., Головин Б., Коневич О., Петраш Б. Сліпий Йосип Іванович. *Тернопільський енциклопедичний словник*: у 4т. Тернопіль, 2008. Т. 3. С. 289.
2. Вітошинська О. Подорожі Блаженнішого Кир Йосипа VII, 1938-1970. *Праці Українського Богословського Наукового Товариства*. Т. XX. Рим – Париж, 1972.
3. Герасимова Г. П. Сліпий Йосип Іванович. *Енциклопедія історії України*. Київ, 2012. Т. 9, 944 с.
4. Що про вас одного дня скаже історія? – до 130-річчя Патріарха Йосипа Сліпого. URL: <https://ucu.edu.ua/news/shho-pro-vas-odnogo-dnya-skazhe-istoriya-do-130-richchya-patriarha-josyfa-slipogo/>
5. Роль Йосипа Сліпого у вирішенні Карибської кризи. URL: <https://www.google.com/amp/s/www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3406225-rol-josipa-slipogo-u-virishenni-karibskoi-krizi-potribno-vivcati-u-skoli.html>

Боднарчук Ю.Ю.,

*к. істор. наук, доцент кафедри
інформаційної та соціокультурної діяльності
Західноукраїнського національного університету*

Летняк І.,

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ТА СУСПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ МИТРОПОЛИТА ЙОСИФА СЛІПОГО

Досить актуальним були і є в наш час дослідження життєвого шляху, діяльності та наукової й духовної спадщини патріарха УГКЦ Йосипа Сліпого, який був багатогранною особистістю, в якій поєдналися науковець, богослов, керівник академічних і наукових інституцій, проповідник та ісповідник віри. Також актуальність теми обумовлена тим, що Греко-Католицька церква, попри тривале перебування в підпіллі, відіграє важливу роль у сучасному українському суспільстві і справляє на нього неабиякий вплив.

Патріарх Йосиф Сліпий, Верховний Архієпископ, кардинал, народився в с. Заздрість на Тернопільщині 17 лютого 1892 р. Тут же варто зазначити, що

дана особистість був науковцем, ісповідником віри та міжнародним захисником переслідуваних християн. Тому, після завершення навчання у Львові, в також в Інсбруку (Австрія), Римі й Парижі став професором і ректором (1928–1944 роки) у Львівській семінарії та Богословській академії [3, с. 118]. У 1918 та 1921 роках Йосип Сліпий захистив дві наукові праці – докторську та дипломну, а 1922 року став професором катехизму Львівської духовної семінарії УГКЦ. У 1926 році став деканом семінарії, а в 1929 році – деканом Львівської семінарії. В той же період, Йосип Сліпий разом із митрополитом Андрієм Шептицьким мріяли створити перший український католицький університет для українців, що було практично неможливим у той час. Переломним, а також важливим моментом в житті Йосипа Сліпого було те, що 22 грудня 1939 року митрополит Шептицький таємно його висвятив на єпископа. Можна лише здогадуватися, під яким тиском були служителі церкви за два роки до війни.

Після смерті Митрополита Андрія Шептицького, який очолював Церкву понад 40 років, отець Йосип посів його місце і очолив УГКЦ, організацію, яка стала відомою як світова за страждання, пережиті у той час. Підвищення не принесло відомому богослову ні радості, ні розради, а створило для нього нові труднощі. За умов, які «запропонували» західноукраїнським землям дві єпархії (1939 і 1944 роках), греко-католицьке священство фактично можна було вважати смертним вироком. Тут варто зазначити, що перші кілька місяців Йосипа Сліпого на посаді митрополита збіглися з поновленням окупаційної радянської влади у Західній Україні. Саме на той час припадав момент повторного утвердження комуністичного режиму в Україні, який практично втратив свій авторитет у 1941 році. Репресії були не тільки масовими, вони були справді всеосяжними. Десятки тисяч були заарештовані, розстріляні і заслані до Сибіру. В НКВД священникам УГКЦ приділяли особливу увагу, адже церкву вважали відповідальною за діяльність УПА.

У квітні 1945 р. Йосип Сліпий був заарештований разом з іншими єпископами УГКЦ. У березні 1946 р. його звинуватили у «ворожій діяльності проти Української Радянської Соціалістичної Республіки, у співпраці з німецько-фашистськими окупантами» і засудили до 8 років позбавлення волі. Після ліквідації УГКЦ у березні 1946 р. залишився вірним Риму, за що був неодноразово засуджений і ув'язнений у концтаборах (загалом 18 років). 18 років ув'язнення і концтаборів не зламали Йосипа Сліпого. І з роками він розділив долю свого народу. Він зазначав: «Для мене почався шлях в'язня, – згадував згодом святий отець, – але не для мене одного: я був одним із сотень тисяч старих, жінок, дітей та немовлят. Мене вирвали з гущі парафіян, які повірили мені, а їх відірвано від рідної, политої їх потім і кров'ю, землі» [6].

У 1963 році за клопотанням папи Іоана XXIII і президента США Джона Кеннеді Сліпого Йосипа звільнили і відправили за межі Радянського Союзу. Він прибув до Риму й оселився у Ватикані, де був визнаний главою УГКЦ.

Водночас, митрополит брав участь у Другому Ватиканському Соборі. У 1965 році Йосип Сліпий став першим священником Української Церкви, який приєднався до Католицької Колегії Кардиналів. У 1975 році єпископ Йосип Сліпий був коронований патріархом.

Тут варто звернути увагу на те, що патріарх присвятив своє життя розбудові Української Церкви. Хоча він був змушений емігрувати, але своїм прикладом і зусиллями заснував український острів у самому Римі. У Римі він активно мобілізував українське релігійно-етнічне життя в усьому світі, даючи УГКЦ нове життя. Своїми рішучими діями Патріарх Йосиф Сліпий захистив Україну та її Церкву, чим наблизив шлях до української державності. Його головним досягненням стала, на думку дослідників життєвого шляху Йосипа Сліпого, руйнування хибних стереотипів щодо України та її знання історії. Діяльність Йосифа Сліпого охоплює не лише церковну службу, а й сферу науки, культури та освіти, виховання молоді в дусі християнської моралі та української національної ідеї. З цієї метою він написав багато книжок і статей, виступав на радіо, висвітлював факти порушення прав людини в Україні та тяжкого життя політв'язнів, загалом засуджував безпорадну долю українців у ХХ столітті.

Треба відзначити, що Йосип Сліпий був національним патріотом у всі періоди свогосвідомого життя. Так він дбав про поширення рідної мови не лише у побуті українців Галичини, але й як мови науки, зокрема богослов'я. За його ініціативи та значних організаційних зусиль було створено кілька видань українською мовою. До того ж, як організатор і опікун академічних інституцій, наприклад, Греко-католицької богословської академії у Львові (1928), ректор Йосип Сліпий дбав про викладання навчальних дисциплін українською мовою. У своїй науковій діяльності він також часто послуговувався українською мовою, хоч добре знав кілька інших мов [5, с. 46]. В результаті аскетичних робіт Йосипа Сліпого в Римі був зведений собор Святої Софії. Також було придбано та відновлено парафіяльний костел Матері Божої в Жировичах, засновано монастир Св. Студитів у Кастель-Гондольфо поблизу Риму, налагоджено видавничу роботу. Як богослов Йосиф Сліпий виступає у працях з догматичного богослов'я та історії УГКЦ. Завдяки своїй науковій діяльності патріарх був обраний почесним членом Наукового товариства ім. Т. Шевченка (1964), а також став членом Тіберійської академії Риму (1965), членом Папської академії св. Томи (1981) Також стає почесним доктором Вільного університету України та кількох університетів США та Канади.

Важливим моментом є поїздки Йосипа Сліпого впродовж 1968-1969 років для відвідин українських вірних на поселеннях, щоб зав'язати із ними релігійне спілкування та поживати церковно-релігійне життя. Він відвідує: Канаду, Америку, Колумбію, Венесуелу, Перу, Аргентину, Парагвай, Бразилію, Австралію, Нову Зеландію [2, с. 118]. Також він був учасником ХХІ Вселенського

(II Ватиканського) Собору, який проходив у Ватикані з 1962 по 1965 роки. Не менш важливо зазначити про те, що однією із декларацій цього Собору була декларація прохристиянське виховання, де сказано про важливість цього виховання у сучасному світі, в якому панує матеріалізм та лібералізм у державних структурах, а у сімейному і особистому житті людей – пермісивізм (заборонено забороняти), що зв'язаний з консумізмом (споживацтвом) і гедонізмом (насолодою).

Також дуже важливою заслугою митрополита Йосипа Сліпого є організація духовних навчальних закладів. З його іменем пов'язана діяльність духовної семінарії та Богословської академії у Львові, створення Українського католицького університету імені святого Климентія папи в Римі. Діяльність цих навчальних закладів стояла на рівні вимог часу і тих завдань, які розв'язувались нашим народом. Помер кардинал Йосип Сліпий 7 вересня 1984 року в Римі, а 27-29 серпня 1992 року його порох був перевезений в Україну та урочисто похований в усипальниці Собору Святого Юра у Львові. За життя радянське керівництво категорично відмовлялося випустити Йосипа Сліпого на Батьківщину.

Отже, діяльність такої багатогранної особистості як кардинал Йосип Сліпий є дуже корисною для вивчення у наш час. Даний діяч за роки свого життя зробив дуже вагомий внесок у розвиток УГКЦ, духовного розвитку українського народу як в той час, так і на сьогоднішній день. Не менш важливою є його наукова спадщина, яку він залишив після себе нащадкам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кендус О. З. Українська національна свідомість у творчій спадщині представників кліриу греко-католицької церкви – Андрея Шептицького та Йосипа Сліпого. *Вісник*. 2019. С. 83-89.
2. Коляда І., Бацвін Б. Роль Патріарха Йосипа Сліпого у становленні особистості Любомира Гузара як майбутнього очільника УГКЦ. *Теорія та методика навчання суспільних дисциплін*. 2018. №1 (6). С. 116-122.
3. Огірко О. Патріарх Йосиф Сліпий та його роль в розбудові духовної освіти українського народу. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Історія*. 2017. Вип. 1, ч. 3. С. 118–122.
4. Пастух М. Я. Патріарх Йосип Сліпий – служитель правди. *Проблеми національно-патріотичного виховання: історичний та психолого-педагогічний аспекти*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 23 лютого 2017 року). Тернопіль: ТОКШПО, 2017. С. 44-46.
5. Петровський О. М. Йосип Сліпий – приклад національного патріотизму та служіння українському народу. *Проблеми національно-патріотичного виховання: історичний та психолого-педагогічний аспекти*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 23 лютого 2017 року). Тернопіль: ТОКШПО, 2017. С. 46-47.
6. Черенков М. Йосип Сліпий у споминах про нього. *Українське Релігієзнавство*. 2017. № 83. С. 124-126.
7. Sahan H. Українська наука та освіта у міжвоєнний період на землях, що входили до Польщі. *Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych*. 2019. № 5(14). С. 235-244.